

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

İMALAT SANAYİİNDE KAPASİTE KULLANIM DURUM RAPORU

ŞUBAT 2023

AÇIKLAMA

- Ege Bölgesi Sanayi Odası olarak; 1980 yılından bu yana **«İmalat Sanayiinde Kapasite Kullanım Durumu»** çalışmasını yürütüyoruz.
- Merkez Bankası tarafından açıklanan aylık **Kapasite Kullanım Oranı** çalışmamızın da ana sorusunu oluşturmaktadır.
- Geçmişte kitap olarak basılan çalışmayı, 2018 yılından itibaren de kapsamlı bir rapor olarak kamuoyuna sunmak istedik.
- Çalışma; mevcut çeyrekte **gerçekleşen durum** ve sonraki çeyrekte **beklentilere** ilişkin önemli fikirler vermektedir
- **89** üyemiz, **2022 yılı IV. çeyrek** için hazırlanan anket çalışmasına katılmıştır.
- Çalışma, **3 ayda bir** kısa bir anket ile üyelere sorulan sorulardan derlenmektedir.

EBSO KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

Kapasite Kullanım Oranı, kullanılan üretim kapasitesinin yüzdesidir.

Kapasite Kullanımı, ekonomideki genel büyüme ve talebi yansıtmaktadır.

Değişimler; firmaların maliyet, karlılık ve nakit akışlarında değişimlere yol açtığı için yakından takip edilir.

EBSO üyelerine 3 ayda bir sorulan kapasite kullanım oranı bir önceki çeyreğe göre artarak; **2022 yılı IV. çeyrekte %65** olarak gerçekleşmiştir. **2022 yılının dördüncü çeyreği** için ankete cevap veren firmaların **%26'sı** tam kapasite ile, **%74'ü** atıl kapasite ile çalıştığını belirtmiştir.

EBSO SEKTÖREL KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

YATIRIM %66,9

ARA %65,1

TÜKETİM %60,3

☐ MADEN, TOPRAK, MERMER
ve CAM SANAYİ %84,1

☐ MAKİNA SANAYİ %67,3

☐ TAŞIT VE OTOMOTİV
YAN SANAYİ %66,5

☐ ELEKTRİK-ELEKTRONİK
SANAYİ %59,3

☐ DEMİR-ÇELİK, METAL VE
DÖKÜM SANAYİ %80,1

☐ KİMYA VE KİMYASAL
ÜRÜNLER SANAYİ
%78,7

☐ KAĞIT VE BASIM SANAYİ
%78,5

☐ AĞAÇ VE MOBİLYA
SANAYİ %53,6

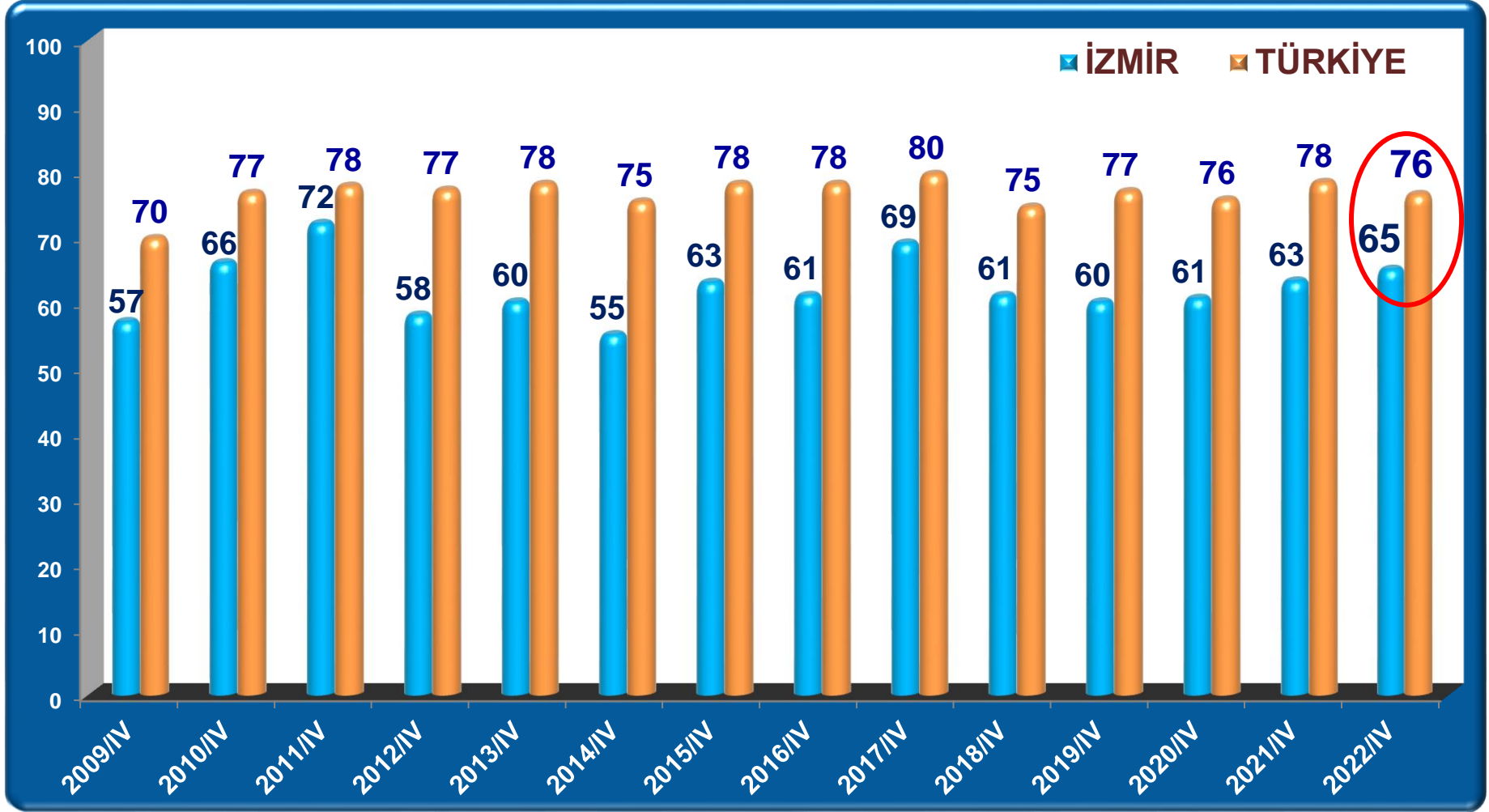
☐ İNŞAAT SANAYİ %50,3

☐ ÇEŞİTLİ İMALAT SANAYİ %43,1

☐ TEKSTİL VE DERİ ÜRÜNLERİ
SANAYİ %82,5

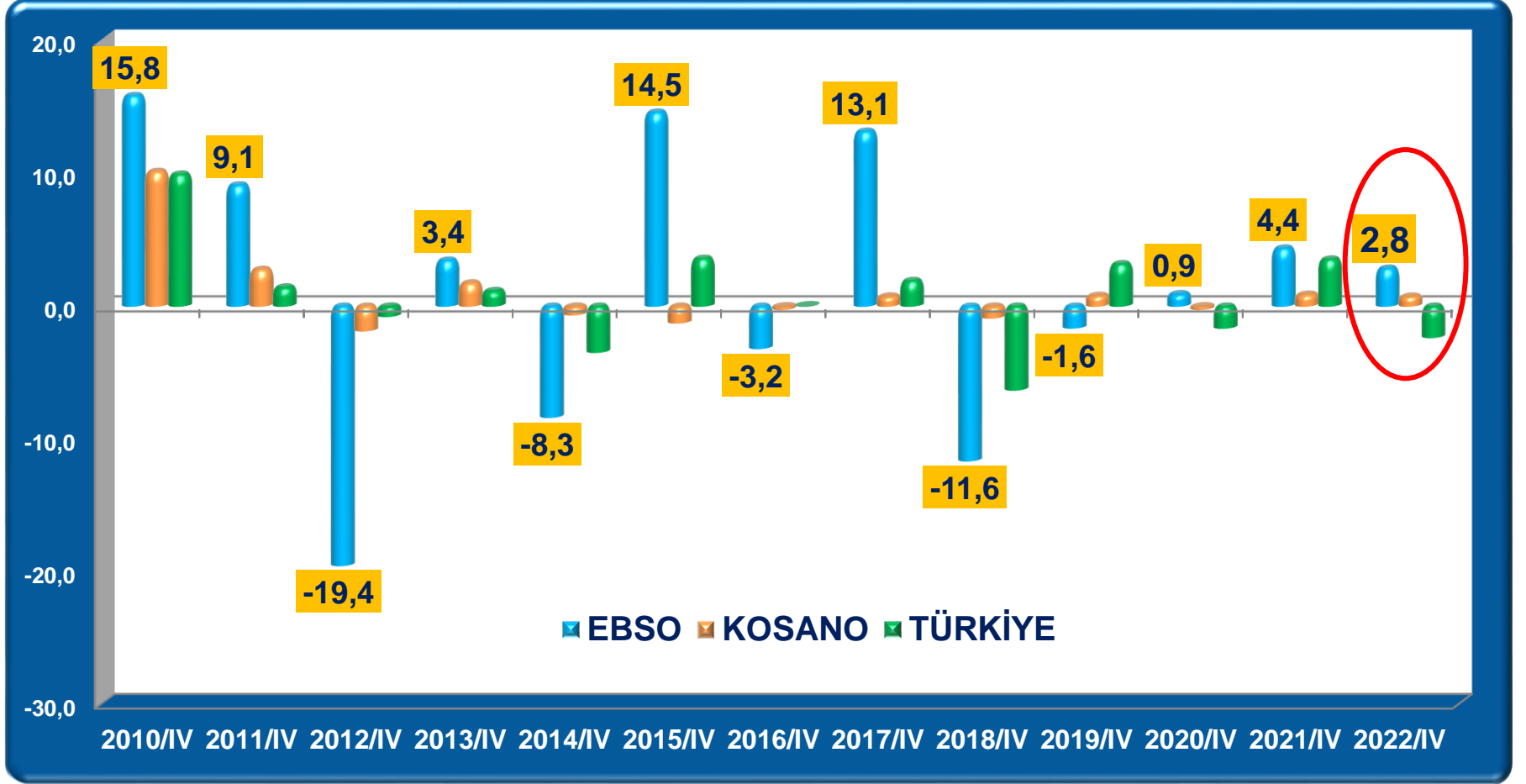
☐ GIDA SANAYİ %52,9

YILLAR İTİBARI İLE IV. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

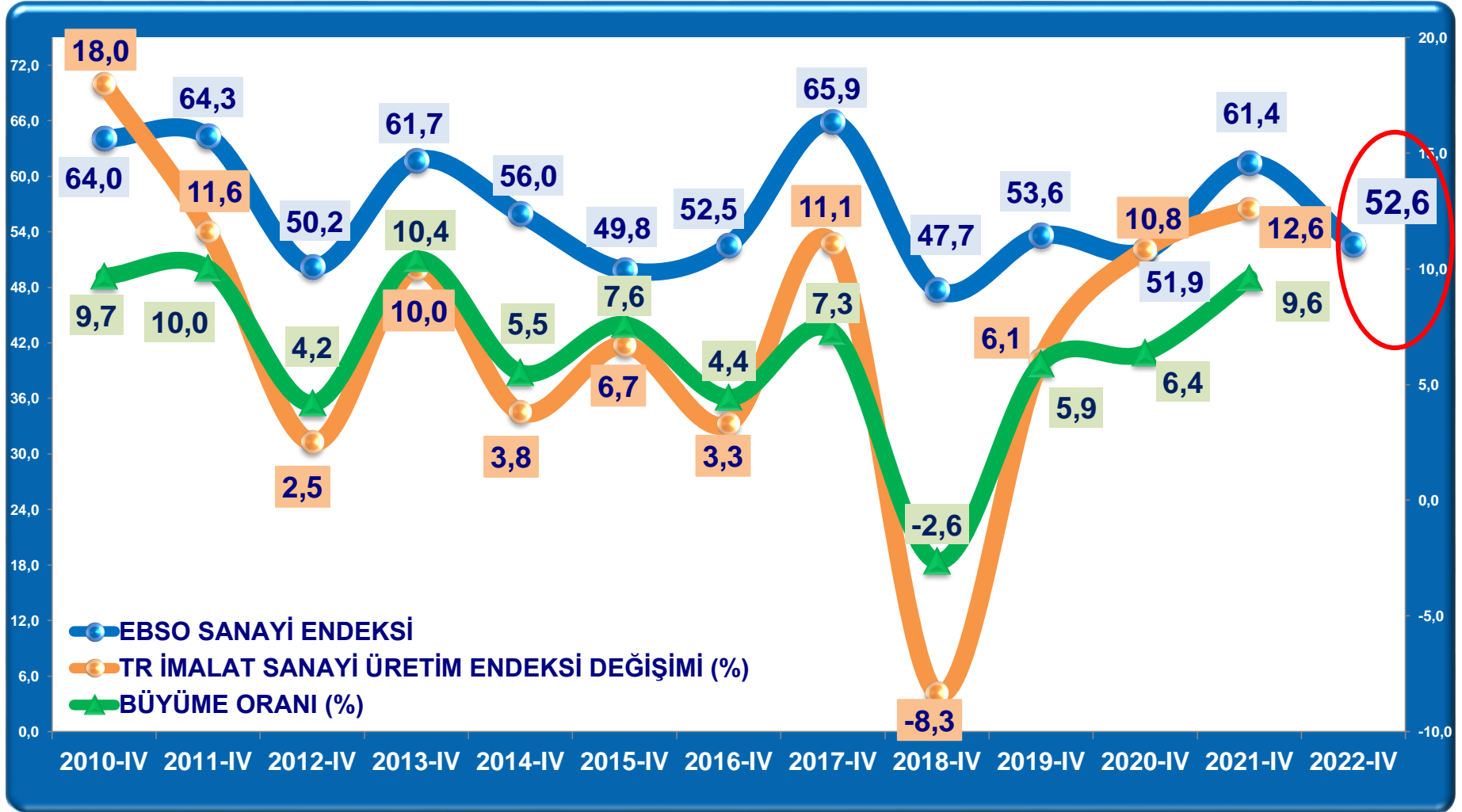
Son 10 yılın kapasite kullanım oranı ortalaması; EBSO üyelerinde %63, Türkiye genelinde %76'dır.

YILLAR İTİBARI İLE IV. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

2022 yılı IV. çeyrek kapasite kullanım oranı, 2021 yılı IV. çeyrek ile kıyaslandığında **2,8** puanlık bir artış yaşandığı görülmektedir.

EBSO SANAYİ ENDEKSİ & İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ & BÜYÜME ORANI İLİŞKİSİ

Dördüncü çeyrekler itibariyle, **EBSO Sanayi Endeksi** ile Türkiye geneli **İmalat Sanayi Üretim Endeksi** ve **Büyüme Oranları** paralel bir ivme sergilemektedir.

KARŞILAŞTIRMALI KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

2022

%76

TÜRKİYE

YILI

%72

KOSANO

IV.

%65

EBSO

ÇEYREK

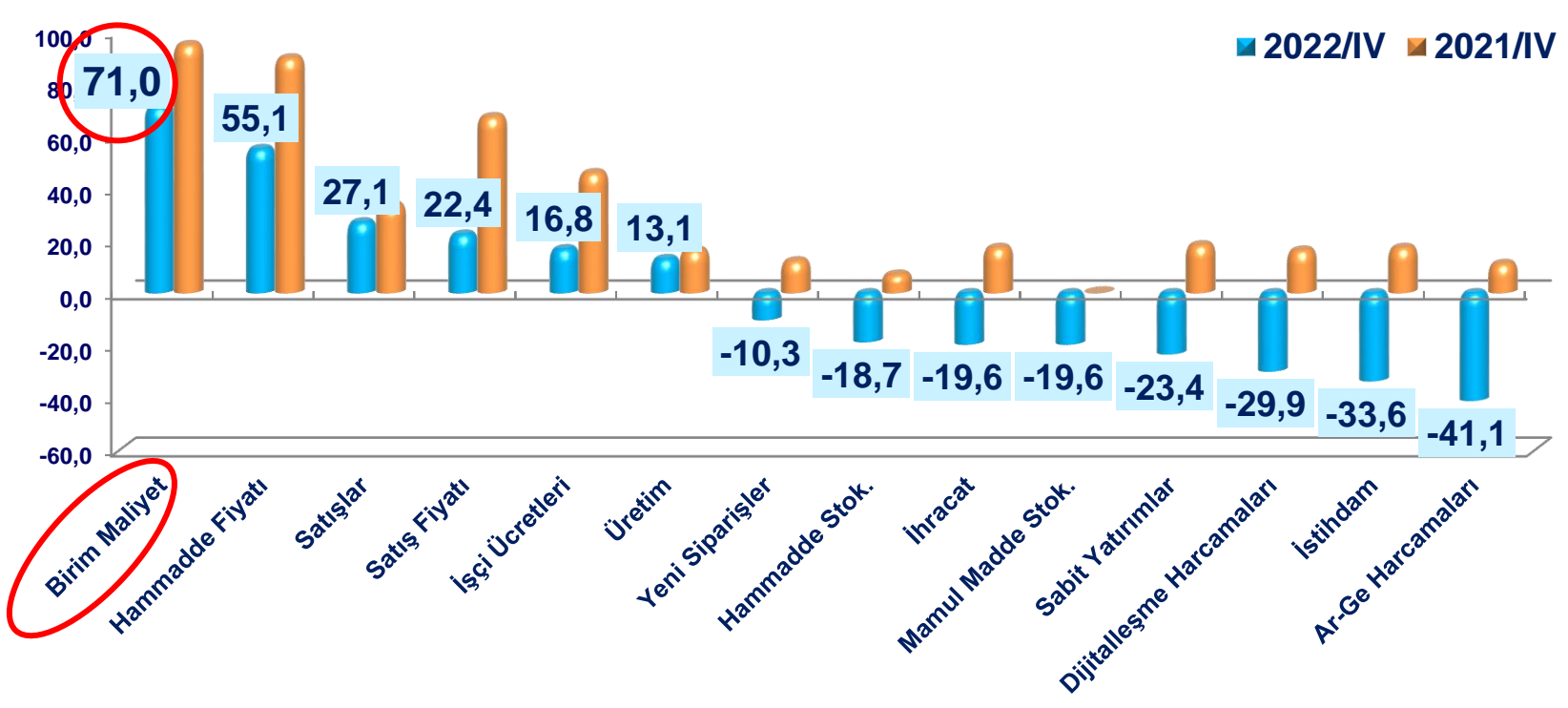
EBSO üyelerinin kapasite kullanım oranının daha düşük görünmesi, teknik olarak işletmelerin geleceği düşünerek gereğinden büyük kurulması ile ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte; gerek Türkiye geneli, gerekse Kocaeli ile kapasite kullanım eğilimlerinin benzeşmesi ölçümün sağlıklı olduğunu da ortaya koymakta olup, **bir önceki çeyreğe göre Türkiye genelinde 1 puan, EBSO'da 4 puan azalış olduğu gözlenmiştir.**

2022 YILI IV. ÇEYREK AÇIKLANAN VERİLER

EKONOMİK GÖSTERGELER - TÜRKİYE	2022/III	2022/IV	DEĞİŞİM (%)
Tüketici Güven Endeksi	70,8	76,1	7,4
Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler (Adet)	28.734	30.468	6,0
Euro	18,1	19,0	5,1
Dolar	17,9	18,6	3,8
Ekonomik Güven Endeksi	94,6	97,7	3,3
Karşılıksız İşlemi Yapıldıktan Sonra Ödenen Çekler (Adet)	5.861	4.108	-29,9
Yi ÜFE (%)	146,6	130,5	-11,0
Reel Kesim Güven Endeksi	101,9	98,7	-3,1
TÜFE (%)	81,1	78,6	-3,1
Kapasite Kullanım Oranı (%)	77,4	76,4	-1,3
PMI	47,1	46,7	-0,8

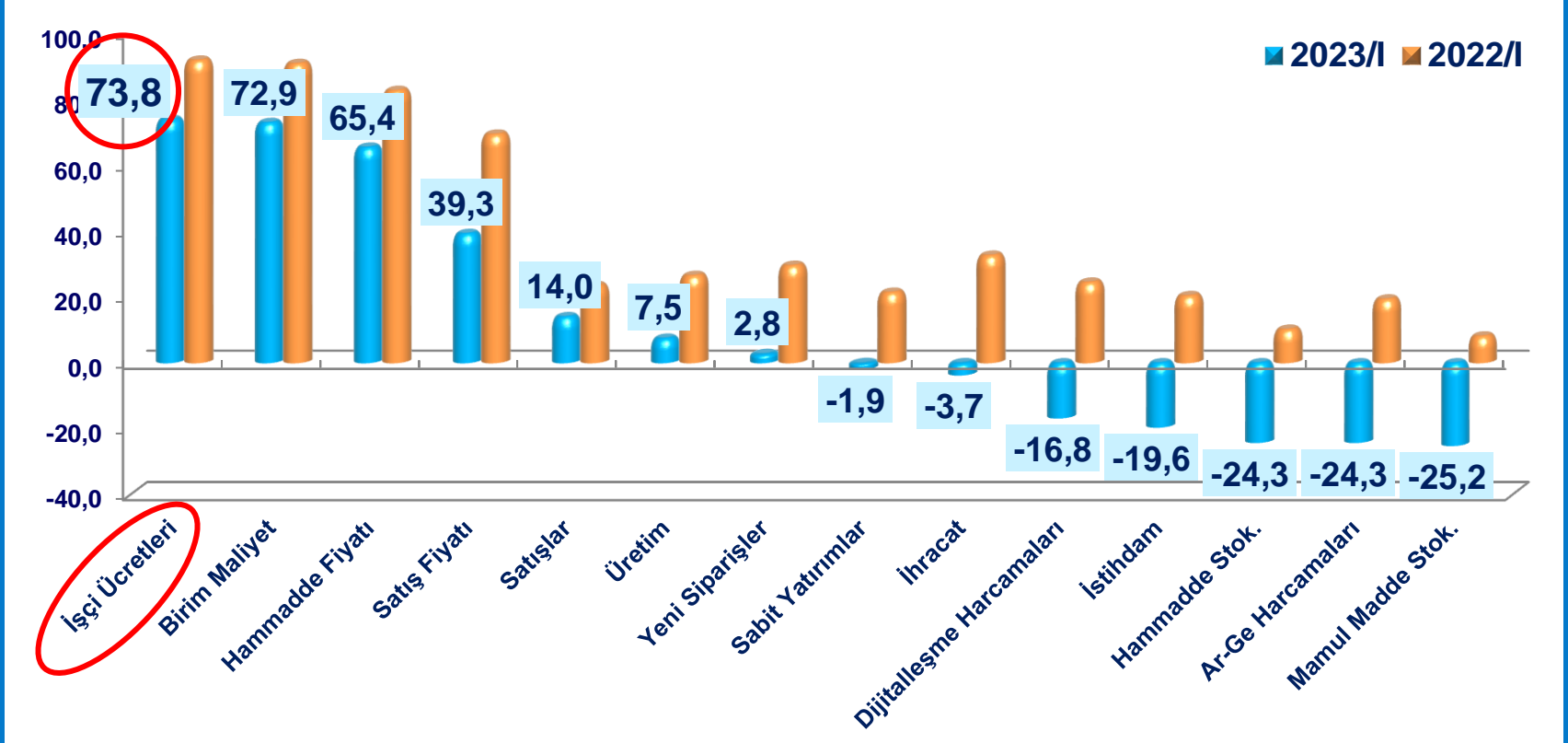
2022 yılı IV. çeyrek verileri, bir önceki çeyrek ile kıyaslandığında; karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen çek adedi, Yi-üfe, reel kesim güven endeksi, tüfe, kapasite kullanım oranı ve PMI verilerinde azalış gözlenmiştir.

2022 YILI IV. ÇEYREKTE NET GERÇEKLEŞME

Net gerçekleşme; ilgili başlıklarda gerçekleşen artış ve azalışın farkından elde edilir. Üyelerin **%71'i 2022 yılı dördüncü çeyreğinde** ilk sırada, **birim maliyetin** arttığını ifade etmiştir. Onu, hammadde fiyatları ve satışlar izlemiştir.

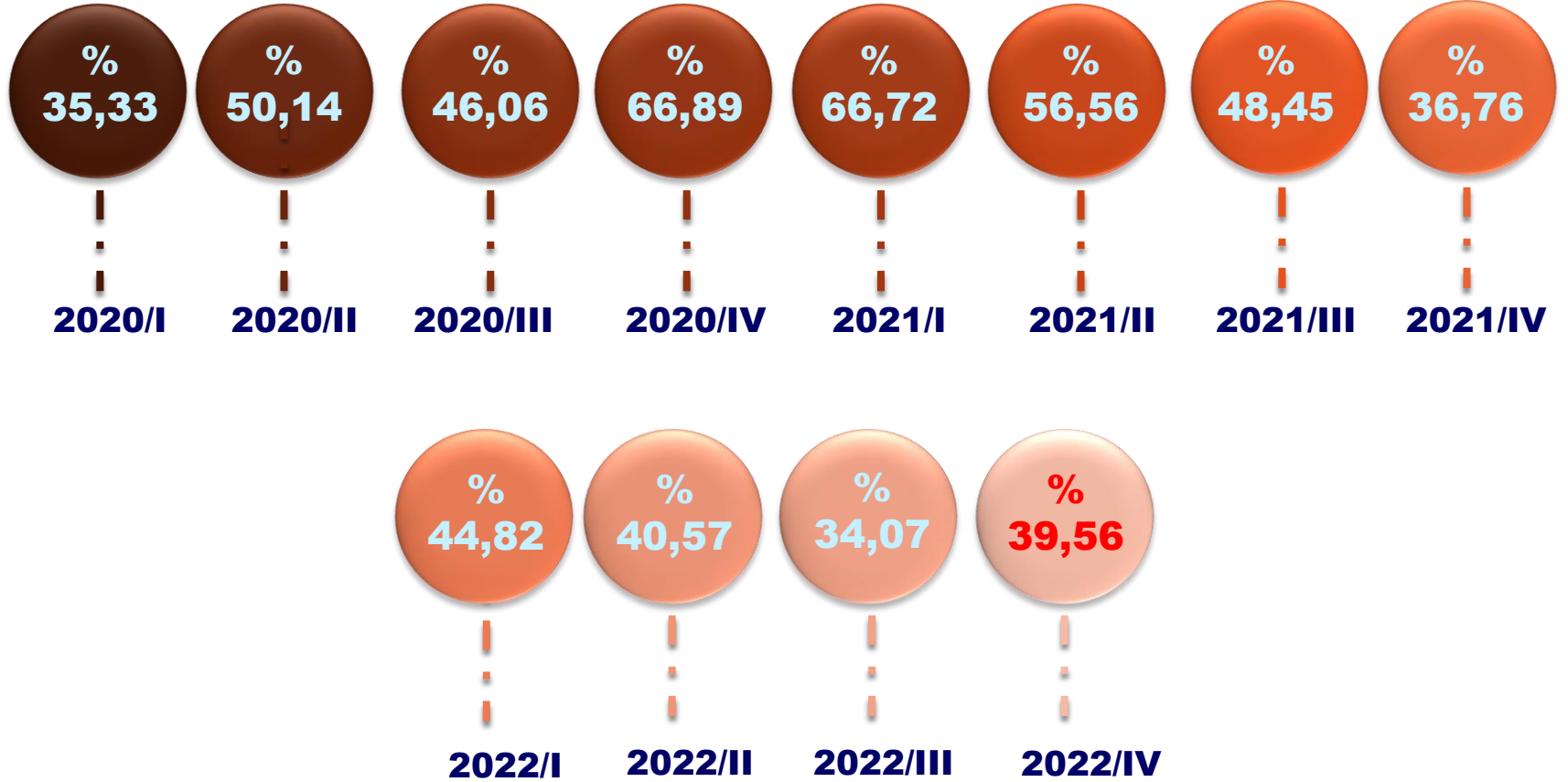
2023 YILI I. ÇEYREK İÇİN NET BEKLENTİLER

Üyelerin **%73,8'i** 2023 yılının birinci çeyreğinde işçi ücretlerinin ilk sırada artacağını, birim maliyet ve hammadde fiyatlarının bunu izleyeceğini belirtmiştir.

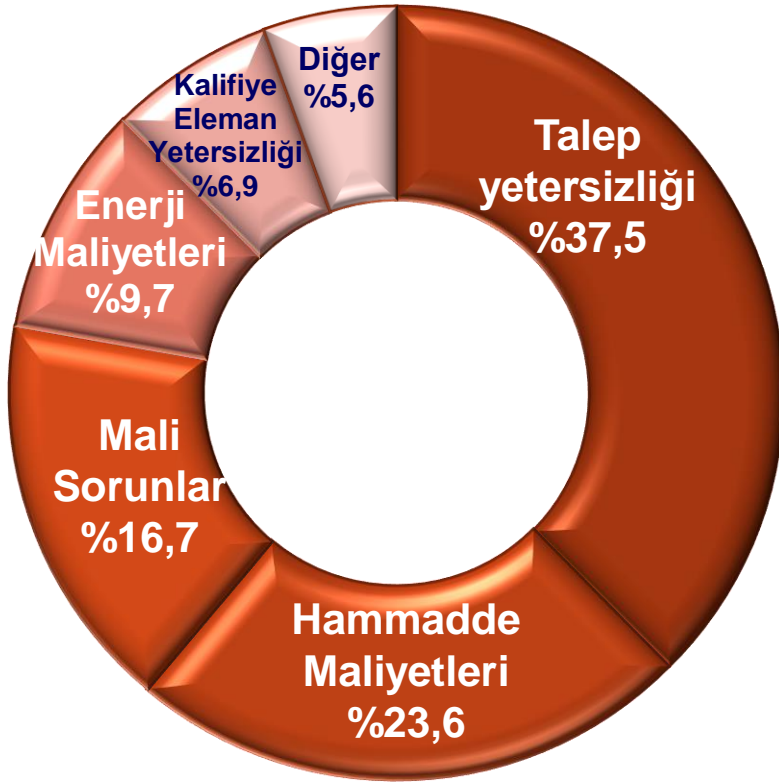
FASON ÜRETİM PAYI (%)

2022 yılı dördüncü çeyrekte fason üretim oranı **%39,56** olarak gerçekleşmiştir.

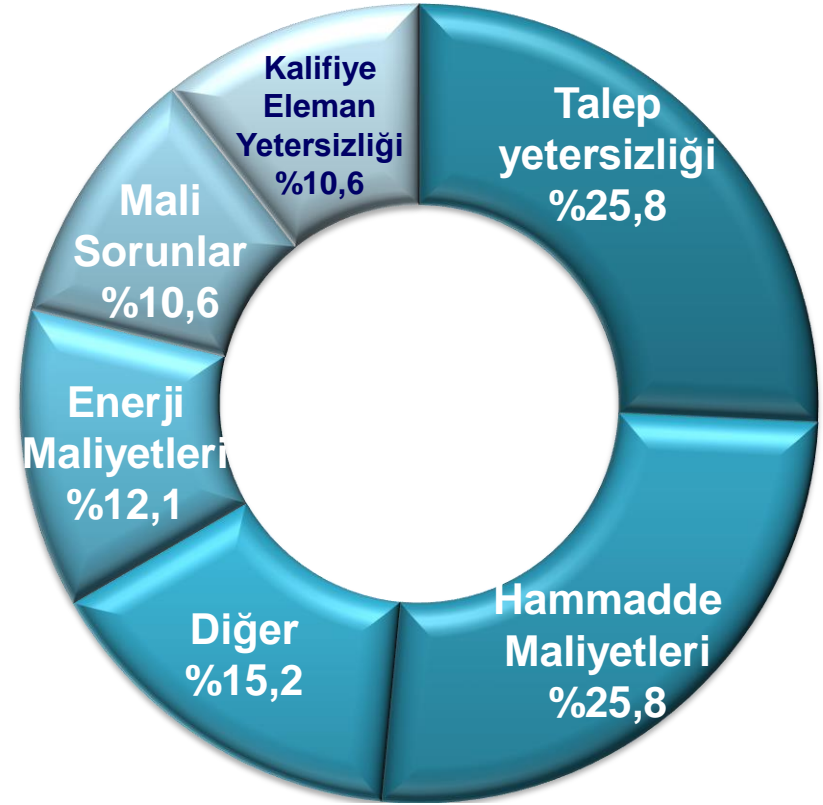

ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

2022/III

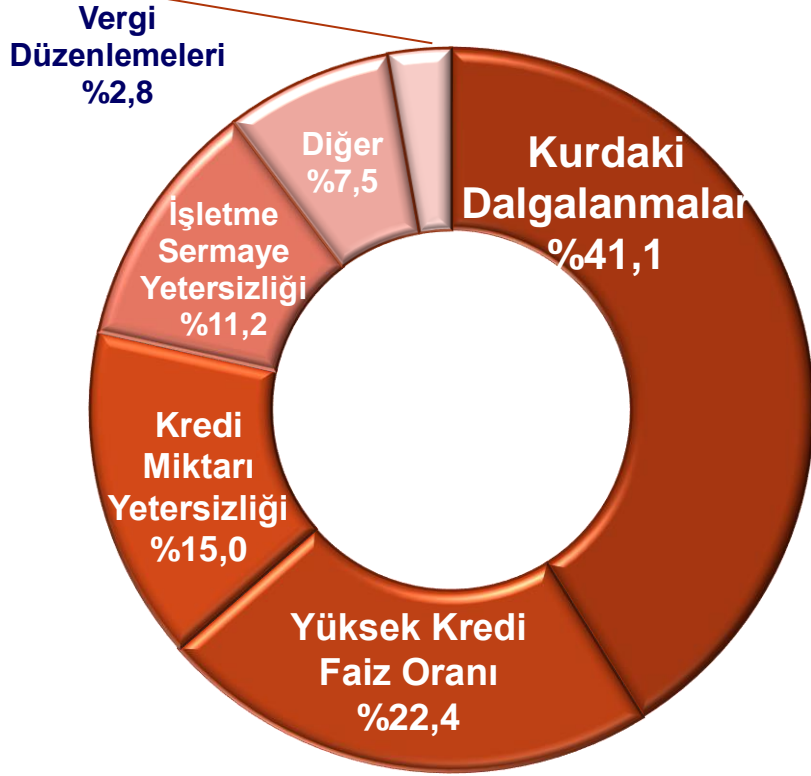
2022/IV

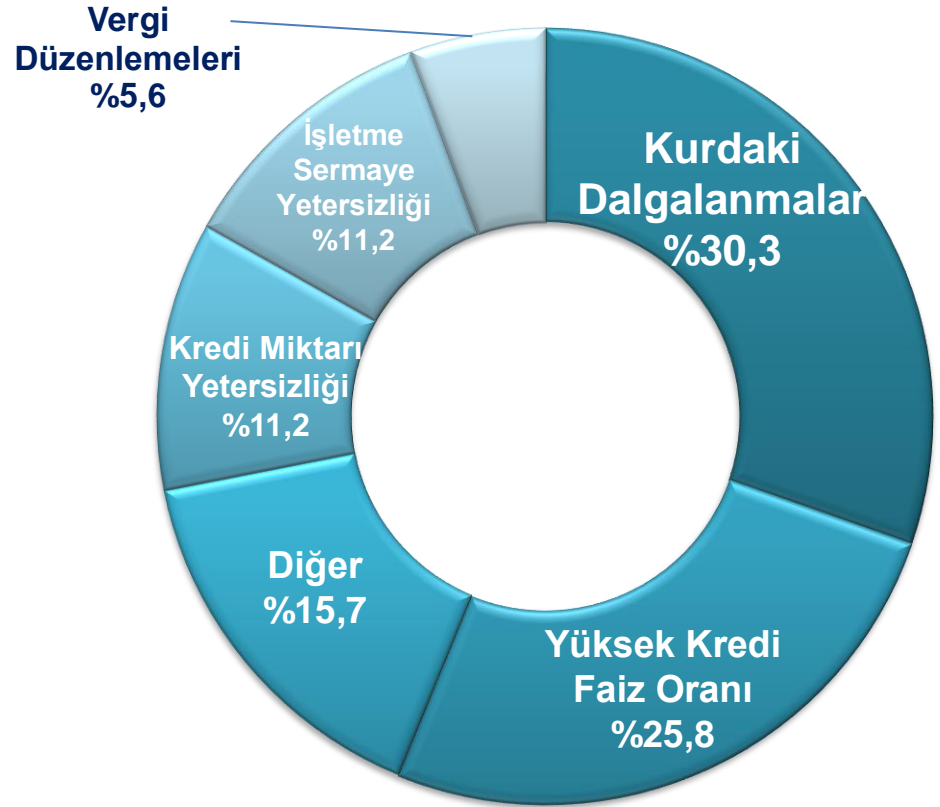
2022 yılının dördüncü çeyreği için ankete cevap veren firmaların **%25,8'i talep yetersizliğini** ve **hammadde maliyetlerini**, atıl kapasite ile çalışmada öncelikli olarak göstermektedir. İkinci sırada, enerji maliyetleri ve üçüncü sırada mali sorunlar yer almıştır.

MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

2022/III

2022/IV

2022 yılı IV. çeyrekte mali sorunların nedenleri;

%30,3 ile ilk sırada **Kurdaki Dalgalanmalar**, ikinci sırada **%25,8** ile **Yüksek Kredi Faiz Oranı**, üçüncü sırada **%15,7** ile **diğer nedenler** gelmektedir.

TALEP YETERSİZLİĞİ SEBEPLERİ

2022/III

İÇ TALEP
YETERSİZLİĞİ

%36

İÇ ve DIŞ TALEP
YETERSİZLİĞİ

%51

DIŞ TALEP
YETERSİZLİĞİ

%13

TALEP
YETERSİZLİĞİ
SEBEPLERİ

2022/IV

%29

İÇ TALEP
YETERSİZLİĞİ

%61

İÇ ve DIŞ TALEP
YETERSİZLİĞİ

%11

DIŞ TALEP
YETERSİZLİĞİ

Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden ilk sırada gösterilen talep yetersizliğinde **2022 yılı dördüncü çeyrekte** firmaların **%61'i iç ve dış talep yetersizliğinin birlikte yaşandığını** belirtmiştir.

HAMMADDE MALİYETLERİ

2022/III

YERLİ
HAMMADDE
MALİYETLERİ

%26

YERLİ ve İTHAL
HAMMADDE
MALİYETLERİ

%64

İTHAL HAMMADDE
MALİYETLERİ

%10

HAMMADDE
MALİYETLERİ

2022/IV

YERLİ
HAMMADDE
MALİYETLERİ

%32

YERLİ ve İTHAL
HAMMADDE
MALİYETLERİ

%62

İTHAL HAMMADDE
MALİYETLERİ

%6

Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden 2. sırada gösterilen hammadde maliyetlerinde **2022 yılı dördüncü çeyrekte** firmaların, **%62'si hem yerli hem de ithal hammadde temininde** sorun yaşadığını belirtmiştir.

EK TABLO 1

ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

(%)	Mali Sorunlar	Talep Yetersizliği	Hammadde Maliyetleri	Enerji Maliyetleri	Kalifiye Eleman Yetersizliği	Diğer
2019/I	16,7	41,7	13,7	3,0	2,4	7,1
2019/II	15,8	39,8	13,5	3,8	1,5	9,8
2019/III	22,3	35,8	12,4	4,1	2,6	9,3
2019/IV	12,6	40,7	11,1	7,4	3,0	11,9
2019/YILLIK	16,9	39,5	12,7	4,6	2,4	9,5
2020/I	16,9	46,5	14,1	9,9	2,8	9,9
2020/II	19,3	45,4	11,8	4,2	1,7	17,6
2020/III	13,0	50,9	12,0	3,7	4,6	15,7
2020/IV	10,2	55,1	12,2	4,1	6,1	12,2
2020/YILLIK	14,9	49,5	12,5	5,5	3,8	13,9
2021/I	19,3	43,9	22,8	5,3	1,8	7,0
2021/II	15,1	37,7	24,5	1,9	5,7	15,1
2021/III	10,5	38,6	24,6	8,8	3,5	14,0
2021/IV	19,0	29,1	27,8	10,1	7,6	6,3
2021/YILLIK	16,0	37,3	24,9	6,5	4,7	10,6
2022/I	18,6	35,6	18,6	6,8	6,8	13,6
2022/II	21,8	21,8	26,4	6,9	5,7	16,1
2022/III	16,7	37,5	23,6	9,7	6,9	5,6
2022/IV	10,6	25,8	25,8	12,1	10,6	15,2

EK TABLO 2

MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

(%)	Yüksek Kredi Faiz Oranları	Kredi Miktarı Yetersizliği	İşletme Sermaye Yetersizliği	Vergi Düzenlemeleri	Kurdaki Dalgalanmalar	Diğer
2019/I	38,7	7,1	7,7	4,2	38,1	4,2
2019/II	40,6	4,5	6,8	7,5	33,1	7,5
2019/III	36,3	5,7	7,8	5,7	36,3	8,3
2019/IV	26,7	6,7	11,1	10,4	35,6	9,6
2019/YILLIK	35,6	6,0	8,4	7,0	35,8	7,4
2020/I	27,8	10,1	12,7	7,6	30,4	11,4
2020/II	20,0	8,6	10,7	15,0	27,9	17,9
2020/III	19,5	5,3	8,3	9,0	45,1	12,8
2020/IV	36,4	18,2	19,7	10,6	4,5	10,6
2020/YILLIK	25,9	10,6	12,9	10,6	27,0	13,2
2021/I	27,3	2,3	10,2	10,2	43,2	6,2
2021/II	31,8	6,1	10,6	9,1	34,8	7,6
2021/III	27,0	2,7	2,7	2,7	58,1	6,8
2021/IV	14,3	7,1	7,1	3,1	62,2	6,1
2021/YILLIK	25,1	4,6	7,7	6,3	49,6	6,7
2022/I	30,1	3,6	3,6	2,4	48,2	12,0
2022/II	25,0	8,0	6,3	3,6	51,8	5,4
2022/III	22,4	15,0	11,2	2,8	41,1	7,5
2022/IV	25,8	11,2	11,2	5,6	30,3	15,7

EK TABLO 2

NET GERÇEKLEŞEN YENİ SİPARİŞLER

	YENİ SİPARİŞLER (%)			
	ARTTI	AZALDI	AYNI KALDI	NET DURUM
2018/II	35,5	10,5	54,0	25,0
2018/III	21,9	32,3	45,8	-10,4
2018/IV	23,6	34,4	42,0	-10,8
2019/I	26,2	33,3	40,5	-7,1
2019/II	21,8	31,6	46,6	-9,8
2019/III	27,5	33,2	39,4	-5,7
2019/IV	27,4	21,5	51,1	5,9
2020/I	20,3	46,8	32,9	-26,6
2020/II	22,9	52,9	24,3	-30,0
2020/III	39,8	33,1	27,1	6,8
2020/IV	36,4	39,4	24,2	-3,0
2021/I	42,0	18,2	39,8	23,9
2021/II	42,4	13,6	43,9	28,8
2021/III	39,2	23,0	37,8	16,2
2021/IV	37,8	25,5	36,7	12,2
2022/I	43,4	19,3	37,3	24,1
2022/II	38,4	18,8	42,9	19,6
2022/III	38,3	27,1	34,6	11,2
2022/IV	29,0	39,3	15,0	-10,3

*Yeni siparişler verisi 2018 yılı ikinci itibariyle çalışılmaya başlanmıştır.

EK TABLO 3

FASON ÜRETİM

DÖNEM	FASON ÜRETİMİN TOPLAM ÜRETİM İÇİNDEKİ PAYI (%)
2018/I	25,26
2018/II	21,50
2018/III	48,86
2018/IV	37,91
2019/I	36,33
2019/II	40,66
2019/III	41,33
2019/IV	52,40
2020/I	35,33
2020/II	50,14
2020/III	46,06
2020/IV	66,89
2021/I	66,72
2021/II	56,56
2021/III	48,45
2021/IV	36,76
2022/I	44,82
2022/II	40,57
2022/III	34,07
2022/IV	39,56